

בן סורר ומורה פרק שמיני סנהדרין עד.

עין משפט
נר מצוה

נה א מיי פ"א מהל' רוח
הלכה יג סמג לנאון
קסא טוש"ע ח"מ ס' תכה
טעף א:
נו ב מיי פ"ח מהל' חובל
ומזיק הלכה יב סמג
עשן ע טוש"ע ח"מ סימן
שפ סעף א:
ג (מיי שס הל' ג):
ד (מיי שס הל' ד):
נז ה יר ד מיי פ"ח מהל'
יסקיד המורה הלכה א ב
א סמג עשן ע טוש"ע י"ד
ס' קמ טעף א:

מוסף רע"י

[illegible]

קנס במפותה קאמר דבת קנסא נמי היא ולהלילה לא ניתן דהא אינה מקפדת: **אזיי אמר**. לעולם
במחציתו של זה שלל ניתן להורגו מעתה ור' יוחנן בן שאול היא: **ויכול**. הנרדף או הרואה להליל
ג עליו: **במלות צמחיה**. שהוא מתכוין להרוג את חבירו והכה את האשה הכתוב מדבר: **דכתיב**
ג. הוא אמאי מקטיל אלא לאו ש"מ במתכוין וסמך רוח ניתן להלילו בנפשו כדאמרין לעיל [עג]. **זה**

שְׁלֹא יִהְיֶה מִמּוֹנוֹ חֵבֶר עֲוִיל.
דמדינתן להִילִילוֹ נִנְפְּשׁוּ כֹל
שָׂן דִּיתָן בְּמִמּוֹנוֹ:
קִסְבָּר עֲוֹנֵשִׁין מִן הַדִּין. לֹא דְמִי
לְעוֹנֵשִׁין זָן הַדִּין דִּלְפִּלְיוֹ
בְּהָ אֲזִי וּרְבָא לְקַמֵּן צַפִּי הַשְׁרָפִין
(ד' עו.) (פ) כְּדַפְרִישֵׁת צִפְרָק ד' מִיתוֹת
(ד' ע: ד"ה הַשָּׂמָה) וְהָא דִּלְעִטְרִיכָא לְעִיל
חַד לְמַעֲוִי עֲצוּדָת כּוֹכְבִּים הִיִּינוּ נְמִי
לְמַמְאֵן דִּלְמַד עוֹנֵשִׁין וּמ"ד אֵין עוֹנֵשִׁין
הוּא מַשְׁנֵי חַד לְמַעֲוִי בְּהֵמָה דְּדָמִי
לְעִרְיוֹת וְאִידֵךְ אִידִי דְּכַחֲזִי נִגְרַ
כְּחִיב נְמִי נִעְרָה:
אִפִּילוֹ

אלא אי אמרת יכול להציל באחד מאבריו נמי ניתן להצילו בנפשו הכי משכחת לה דיענש דילמא שאני הכא דמיתה ליה ותשלומין ליה ^א לא שנא ^ב דאמר רבא רודף שהיה ירודף אחר חבירו ושייבר את הכלים בין של נרדף ובין של כל אדם פטור מאי טעמא מתחייב בנפשו הוא ^ג ונרדף ששייבר את הכלים של רודף פטור של כל אדם חייב של רודף פטור שלא יהא ממנו חייב עליו מגופו של כל אדם חייב שמציל עצמו בממון חבירו ירודף שהיה רודף אחר רודף להצילו ושייבר את הכלים בין של רודף בין של נרדף בין של כל אדם פטור ולא מן הדין שאם אי אתה אומר כן נמצא אין לך כל אדם שמציל את חבירו מיד הרודף: אבל הרודף אחר בהמה: תניא רשב"י אומר העובר עבודת כוכבים ניתן להצילו בנפשו מק"ו ומה פגם הדיוט ניתן להצילו בנפשו פגם גבוה לא כל שכן ^ד וכי עונשין מן הדין קא סבר עונשין מן הדין תניא רבי אלעזר ברבי שמעון אומר המחלל את השבת ניתן להצילו בנפשו סבר לה כאבוב דאמר עונשין מן הדין ואתיא שבת ^ה בחילול ^ו חילול מעבודת כוכבים א"ר יוחנן משום ר"ש בן יהוצדק נימנו ונמרו בעליית בית תזוה בלוד הכל עבירות שבתורה אם אומרים לאדם עבור ואל תהרג ^ז יעבור ואל יהרג חוץ מעבודת כוכבים וגילוי עריות ושפיכות דמים ועבודת כוכבים לא והא תניא א"ר ישמעאל מניין שאם אמרו לו לאדם עבור עבודת כוכבים ואל תהרג מנין שיעבור ואל יהרג ת"ל ^ח וחי בהם ^ט ולא שימות בהם יכול אפילו בפרהסיא תלמוד לומר ^י ולא תחללו את שם קדשי ונקדשתי אינהו דאמור סב"א ^{יא} דתניא ר"א אומר ואהבת את ה' אלהיך בכל לבבך ובכל נפשך ובכל מאדך אם נאמר בכל נפשך למה נאמר בכל מאדך ואם נאמר בכל מאדך למה נאמר בכל נפשך אם יש לך אדם שגופו חביב עליו מממונו לכתך נאמר בכל נפשך ואם יש לך אדם שממונו חביב עליו מגופו לכתך נאמר בכל מאדך גילוי עריות ושפיכות דמים כדרכי דתניא ^{יב} רבי אומר ^{יג} כי כאשר יקום איש על רעהו ורצחו נפש כן הדבר הזה וכי מה למדנו מרוצח מעתה הרי זה בא ללמד ונמצא למד מקיש רוצח לנערה המאורסה מה נערה המאורסה ניתן להצילו בנפשו אף רוצח ניתן להצילו בנפשו ומקיש נערה המאורסה לרוצח מה רוצח יהרג ואל יעבור אף נערה המאורסה תהרג ואל תעבור רוצח גופיה מנא לן סברא הוא דההוא דאתא לקמיה ^{יד} דרבה ואמר ליה אמר לי מרי דוראי זיל קטליה לפלניא ואי לא קטלינא לך אמר ליה לקטלוך ולא תיקטול מי יימר דדמא דידך סומק טפי דילמא דמא דהוא גברא סומק טפי כי אתא רב דימי א"ר יוחנן לא שנו אלא שלא בשעת גזרת המלכות ^{טו} אבל בשעת גזרת המלכות ^{טז} אפי' מצווה קלה יהרג ואל יעבור כי אתא רבין א"ר יוחנן אפי' שלא בשעת גזרת מלכות ^{טז} לא אמרו אלא בצינעא ^{יז} אבל בפרהסיא אפי' מצווה קלה יהרג ואל יעבור מאי מצווה קלה אמר רבא בר רב יצחק ^{יח} אמר רב אפילו

זהם שלא התיר הכתוב אלא משום חציבות נפשים של ישראל להקב"ה וכן שיש אבוד נפש חצירו יחיה: ואפילו מזה קלה יהרג ואל יעבור. שלא ירגילו העובדי כוכבים להמריך את הלצבות לך: ערהמא

[illegible]

מסורת הש"ס

(א) [נעליז מ.], (ב) לקמן עט.
מכרות לנח, על [נמ"ש]
לקמן עט. אלה הארץ,
(ד) ב"ק קי: [ותם חצית]
רבה ועי' מו"ק מכרות ל:
נעליז
ד"ה ר' שא"ן, (ה) [נעליז]
ותם נעליז, (ו) [נעליז]
מ.], (ז) יומא פה, ע"ז מ:
נח, ח. מכרות ט, פסחים
נח, יומא פה, [נעליז עט]
וש"ן, (י) בכל המקומות
א"י רבא וצ"ר בשבילתא,
(יא) להצריח את שרעל
מדתא לעבודת כוכבים.
(כ) פ"ה: שבעת שמד,
[נעליז דאריכא], (מ) אורקא
בב, ג: פ"ה: ורמא:

תורה אור השלם

1. וְכִי יִצְאוּ אֲנִישֵׁי הַגִּפְתִּי
 אֲשֶׁר הָרָה יִצְחָק וְעָוָה
 עִינֵי יִדְדֵהָ אֶתְּנָה
 וְיַעֲשֶׂה בְּאֶשֶׁר יִשְׁתַּעַל
 בְּעַל הָאֵשׁ־זֶה וְתָתֵן
 בְּפִלְסוֹ׃ שְׂמוֹת כֵּן
 2. וְאִם אִסּוֹן יִדְדֵהָ וְתִתְּתָהּ
 נֶפֶשׁ תַּחַת נֶפֶשׁ׃
 שְׂמוֹת כֵּן
 3. וְשִׁמְרָתָם אֶת הַשִּׁבְתָּ
 כִּי יִקְרָא שְׂמוֹת לָקֹבֶט
 מִחֲלִילָהּ מוֹת יִימָוֶה
 כִּי תִּשְׁמַע בָּהּ מֵלֶאכָּא
 וְיִבְרָתָהּ וְתִפְּשֶׁה
 מִקְרֵב עֲמִידָהּ׃
 שְׂמוֹת לָאֵל
 4. וְיִזְרַע לָהּ אֶת הַתָּנִן
 הַחֲבִירִי לִמְכֹּר וְלֹא
 תִחַלֵּל אֶת שֵׁם אֱלֹדָדָךְ
 אֲנִי׃
 וְיִקְרָא כֵּן
 5. וְשִׁמְרָתָם אֶת חֲסִידָתִי
 וְאֵת מִשְׁפַּעֲתִי אֲשֶׁר יַעֲשֶׂה
 אִתָּם וְהָאֵלֹהִים יִדְרֹגָם אֵת
 וְיִקְרָא כֵּן
 6. וְלֹא תִחַלֵּל אֶת שֵׁם
 קִדְשִׁי וְתִקְרַעֲשֶׁה תְּרוּחַת בְּנֵי
 מִדְּבָרִים אֲנִי
 מִקְדָּשְׁכֶּם׃
 וְיִקְרָא כֵּן
 7. וְאֶהְיֶה אִתָּךְ אֱלֹדָדָךְ
 בְּכָל לִבְנָךְ וּבְכָל נֶפֶשְׁךָ
 וּבְכָל מִקְרָאֶיךָ דְּבִירֵים ה׃
 8. וְלִעֲשֶׂה אֶת הַתַּעֲשֶׂה דְּבָרִי
 אֵל לִעֲשֶׂה תִּשְׁמָע אִתִּי
 כִּי אֲשֶׁר יִקְרָא יִשְׁמָע אֵל
 רַעְיוֹת וְרִצְחוֹ נֶפֶשׁ בֶּן
 חֲבִירֵי הַדָּוָה׃
 דְּבִירֵים כֵּן כֹּ

גליון הש"ס

גמ' יעבור ואל יחרג חוץ.
ע' סוטה י ע"ב תוס' ד"ה
נח:

הגהות הב"ח

- (א) גמ' ותשלומין לזה נ"ב
ע"י לעיל דף ט ע"ב ובצ"ק
דף כג ע"א בתוס':
(ב) תוס' ד"ה קסבר וכו'
כדמפרש בפרק ארבע
מיתות:

רצ פפא אמר. הא דקמני אחותי יס ל
בשלושסא וכגון דיכול להנייל בזה
בזהאחד מאבריו ולא הנייל אלא בנפשו ו
והוא אסון יהיה. ואי לא מתכוין להרוג ד
רודף היה שהיה מתכוין ואפ"ה כתיב
דלמא לא יהיה אסון שאין כאן חיוב
מיתה עונש יענש דמי ולדות: **אי**
אחמרה בשלמא וכו'. כגון שיכול הרואה
להנייל בזהאחד מאבריו להוא לא ניתן
להורגו הלכך אין כאן מיתה ועונש:
אלא אי אמרה וכו'. אמאי יענש הא
רודף הוא וניתן להנייל בנפשו: **דילמא**
רודף הכא. להכי משלם ואע"פ דלחיא
לא מיתה השם דמיתה לזה ותשלומין
לזה המיתה והתשלומין אינן באין לו
ע"י אדם אחד שהמיתה בזה עליו
בשביב חזירו שהיה מריב עמו
והתשלומין דבעל האשה הן דליניש
דעלמא הוא הלכך לא מיפטור
מתשלומין דהאי משום אסון מיתה
דמיתאמין לחייה: **לא שגא.** חייב היה
לכון חיוב מיתה אין חילוק להתחייב
תשלומין בין שהמיתה בזה עליו בשביב
בעל התשלומין בין שבזה עליו בשביב
אחר פטור: **מחייב בנפשו הוא.**
בדרדיה וזו שהרי ניתן להנייל בנפשו
ואע"פ דכלים הללו של שאר כל אדם
דמיתה לזה ותשלומין לזה פטור:
ורודף שהיה רודף. אחר חזירו להורגו
וזוה רודף אחריו להנייל ושיצא את
הכלים וכו': **סבר לה כאבזה.** בעבודת
כוכבים דעונשים מן הדין והדר יליף
שבת בחולל חלול מעבודת כוכבים
מחלליה מות יומת (שמות לא) ומורקן
לא תמן להעביר למוחק ולא תחלל
(ויקרא יח): **נחוש.** שם האיש: **יעבור**
יהא יבנה. וכו' בזה(ס) ולא שימות בזה:
הוון מעבודת כוכבים וכו'. לקמן יליף:
לה: **בפרהסיא.** לקמן [ע"ז] מפרש כמה
פרהסיא: **לא תחללו.** בפרהסיא איכא
תחולל השם ורצין לקדש את השם וזהו
ונקדשתי שמוסר נפשו על אהבת יצורו:
והאבה את ה' אלהיו. משמע שלא
תמירנו בעבודת כוכבים: **לך נאמר**
וכו'. כלומר תאכל אהבתו נהיה לך
יותר מכל החביב לך: **מה רוצה יבנה**
וואל יעבור. ואם אמר לו הוי רוצה
והורג את הנפש ואם לאו הריני הורג
היהרג ואל יעבור: **סברא הוא.** שלא
תדחה נפש חזירו דליכא תרתי אבד
נגמשה ועצירה מפני נפשו דליכא אלא
אחדא אבד נגמשה והוא לא יעבור דכי
תאמר רחמנא לעבור על המצוות משום
וחי בזה משום דיקרה בעיניו נשמה של
ישראל והכא גזי רוצח כיון דסוף סוף
איכא איכא אבד נגמשה למה יהא מותר
לעבור מי יודע שופשו חציבה ליצורו
יותר מנפש חזירו הלכך דבר המקום
עלוי ניתן לדחות: **מרי דוראי.** אדון
יעירי ונכרי הוי: **מאי חייב דדמא**
דדמא דמוק טפי. מי יודע שהיה אדם
חביב ונאהב ליצורך יותר מדם חזירך

רודף אחריה שזילנה ממנו בנפשו של רודף, כדכתיב ואם אמרו לו הרוג חבך ואם לאו אהרוב אותך, יהרגו והיהא חינה עושה כלום דקרקע עולם בעלמא היא, והוא (קדושין ע.) מי יימר דדמא דידך סומק טפי. כלומר בעשוי שיש כאן ישראל נהרג והמזוה בטילה, למה ייטב